

Förläggargården Lerbäcksbyn

I den vita gården Lerbäcksbyn som är från 1800-talet upplever du Sjuhärads förläggargårdshistoria.

Ordet förläggare kräver kanske en närmare förklaring. För även om vi främst tänker på bokförläggare handlar det här om tyger.

Förläggarverksamhet var en företagsform som växte fram i Sjuhäradsbygden under senare delen av 1700-talet och början av 1800-talet. Förläggaren var oftast en rik bonde eller handelsborgare som kunde köpa stora kvantiteter ull/bomull eller garner.

Materialet lämnades för spinning och vävning till kvinnor i torp och gårdar runtomkring, alltså genom att förlägga arbetet till dem. Väverskorna fick sedan betalt per aln vävt tyg. Förläggaren gjorde ofta en bra förtjänst när han sålde vidare till grossister och gårdfarihandlare/knallar.

Detta företagssystem var mycket framgångsrikt under en period från 1820-talet till början av 1860-talet.

Bomullsgarn importerades då billigt från de nya industrierna i England och samtidigt rådde importförbud på bomullstyger till Sverige.

I Rydboholm, strax intill, startades Sveriges första fabrikstillverkning av tyger under 1830-talet, och förläggargårdarna blev grunden till den textila industri som är typisk för Sjuhäradsbygden ännu idag.

Den förste förläggaren här hette Måns Larsson. Troligen började han sin bana som resehandlare precis som sin far och många av de andra förläggarna i Kind. Affärerna gick bra och 1826 kunde han uppföra en ny mangårdsbyggnad på gården.

Lerbäcksbyn i Östra Frölunda bildade tillsammans med de övriga förläggargårdarna i Östra Frölunda och Holsljunga ett förläggarcentrum i södra Kind. Den textila verksamheten i Lerbäcksbyn pågick under nästan hela 1800-talet och i tre generationer.

Kvinnorna förde arvet vidare. De gifte sig med söner till andra förläggare eller med män som visat sin duglighet i branschen. I giftermålet följde i allmänhet en stor hemgift med, pengar som hjälpte till att starta nya industrier. Både Anders Jönsson som senare bildade Borås Wäfveri och Carl Eiserman som kom att starta Sveriges Förenade Trikåfabriker/Eiser fick både kunskaper och pengar från Lerbäcksbyn.

När den textila verksamheten lades ner i början av 1900-talet byggdes färgeriet om till ålderdomshem och den gamla lagerlokalen blev först handelsbod och därefter en samlings- och festlokal där det också visades biofilm.